

† *Sir Peter Hall*

Sir Peter Hall, legendární osobnost britského urbanismu a urbánní geografie, jediný urbanista, který byl povýšen britskou královnou Alžbětou do šlechtického stavu (v roce 1998), zemřel ve věku 82 let dne 30. července 2014. Za své dlouhé profesionální dráhy byl profesorem prostorového plánování a regenerace měst na různých školách ve Velké Británii a USA, prezidentem britské Asociace plánování měst a venkova (Town and Country Planning Association, TCPA) a Asociace pro regionální plánování (Regional Planning Association). Obdržel čtrnáct čestných doktorátů britských, amerických a kanadských univerzit, byl členem Academia Europaea, britské a rakouské Akademie věd.

Peter Hall se narodil v Hampsteadu, jednom z londýnských zahradních předměstí vzniklých jako odezva na koncepci zahradních měst Ebenezera Howarda z přelomu 19. a 20. století. Za války se rodina přestěhovala do Blackpoolu, přímořského letoviska poblíž Manchesteru, známého jako oblíbeného místa konání každoročních konferencí labouristické strany. Tato tradice jej možná ovlivnila v jeho politickém smýšlení. Byl zastáncem fabianismu, britského směru vzniklého v druhé polovině 19. století jako liberálně a reformisticky orientovaná podoba socialismu odlišující se od radikálních marxistických směrů. Fabianismus ve 20. století byl spojen například s osobnostmi G. B. Shawa a H. G. Wellse; k nim měl zase blízko třeba náš Karel Čapek.

Peter Hall vystudoval obor geografie na St Catharine's College v Cambridgi a na téže škole získal doktorát. Od roku 1957 působil jako pedagog na univerzitách: nejprve na University of London, pak od roku 1968 již jako (sedmatřicetiletý) profesor na univerzitě v Readingu. V osmdesátých letech postupuje na prestižní London School of Economics a současně působí na University of California v kalifornském Berkeley. Roku 1992 definitivně zakotvil jako vedoucí Ústavu plánování na Bartlett School of Planning, University College v Londýně.

Podle svého vlastního vyjádření pro deník Guardian napsal Peter Hall kolem padesáti knih a snad 2 100 článků a esejí; při svých studijních cestách každoročně nacestoval statisíce kilometrů. Jeho texty jsou nejen odborně nesmírně fundované, ale dokáží být také čtivé a mohou zaujmout i laika; ostatně články Petera Halla se nevyskytovaly pouze v odborných časopisech.

Již jeho první kniha z roku 1963, pojmenovaná Londýn 2000, vzbudila pozornost. Pokusil se v ní popsat život typické londýnské rodiny v tehdy ještě velmi vzdáleném roce 2000. Na základě toho argumentoval, že je třeba zásadně změnit plánování této metropole i jihovýchodní Anglie jako jejího atraktivního zázemí, protože lidé budou stále mobilnější a tudíž méně závislí na tom, co je dostupné v jejich bydlišti. Kniha *The World Cities* (Světová města) z roku 1966 byla současně vydána v šesti jazycích a byla přeložena i do čínštiny. V roce 1969 spolu s dalšími autory publikoval v časopisu *New Society* článek *Non-Plan: An Experiment in Freedom* (Ne-plán: experiment svobody), kde navzdory provokativnímu titulu snáší argumenty pro plánování, které skutečně přináší potřebné pozitivní efekty. V této linii pokračují i jeho další texty, zabývající se regenerací upadajících starých průmyslových měst. Prohlašuje v nich, že „je třeba do vnitřního Liverpoolu či Glasgowa přenést Hong Kong padesátých a šedesátých let“. Postupně rozvíjí koncept podnikatelských zón s minimem regulace jako receptu na úpadek a vznikající brownfieldy.

Dalším tématem, jemuž se Hallovy publikace věnovaly, byl vztah technologických inovací, ekonomiky, kultury a měst. Roku 1983 vyšla kniha *Silicon Landscapes*, kterou editoval spolu s Ann Markussen, s Hallovým příspěvkem *The Geography of the Fifth Kondratieff* zabývající se dopadem teorií ekonomických cyklů na města. Následuje proslulá kniha z roku 1988 *Cities of Tomorrow: An Intellectual History of Urban Planning and Design in the Twentieth Century* (Města zítřka: Intelektuální dějiny plánování a navrhování měst ve 20. století) kriticky hodnotící uplatnění teorií urbanismu ve vybraných světových metropolích. V roce 1994 spolu s další hvězdou urbanistické teorie, sociologem Manuelem Castellsem, vydává *Technopoles of the World* (Světové technopole). Jako spoluautor s Colinem Wardem v roce 1998 vydává *Sociable Cities* (Přátelská města), kde se vrací k odkazu Howardových zahradních měst jako ideálu inspirujícího i 21. století. Téhož roku vychází i Hallova nejobjemnější kniha *Cities in Civilization*, grandiózní srovnávací studie kulturní historie několika měst v obdobích, kdy tato města prožívala svůj zlatý věk a kdy se stala centry inovací, jež následně ovlivnily celý svět.

V letech 2003 až 2005 se Peter Hall podílel na projektu EU ESPON *Polycentric Mega-City-Regions* (Polycentrické regiony mega-měst), z něhož vznikla kniha publikovaná v roce 2006. Poslední Hallovou publikovanou knihou je *Good Cities, Better Lives: How Europe Discovered the Lost Art of Urbanism* (Dobrá města, lepší život: jak Evropa objevila ztracené urbanistické umění) z roku 2013. Posledním veřejným vystoupením Petera Halla byla jeho účast po telemostu na sérii přednášek nejvýznamnějších urbanistických teoretiků působících ve druhé polovině 20. století, nazvané *Vývoj urbanistického myšlení* pořádané Technickou univerzitou ve Vídni v květnu 2014.

Peter Hall ale zdaleka nebyl jen teoreticky zaměřený profesor produkující knihy a články. Díky svému zápalu pro věc a také své nevšední komunikativní schopnosti se stal významnou osobností ovlivňující britskou a posléze i světovou politiku rozvoje měst. Jeho nejznámějším vstupem do praktického dění byla myšlenka zón průmyslového podnikání se specifickým režimem plánování a další regulace. V sedmdesátých a osmdesátých letech rozhodně ovlivnil radikálně konzervativní vládu Margaret Thatcherové, kdy vznikla pověstná Rozvojová společnost londýnských doků (*London Docklands Development Corporation, LDDC*) a projekt *Canary Wharf* jako její bezprostřední produkt. Dnes se podnikatelské zóny v nejrůznějších podobách nacházejí po celém světě.

V letech 1991 až 1994 byl Peter Hall zvláštním poradcem britské konzervativní vlády pro strategické plánování a pomáhal přetvořit to, co zbylo po krachu LDDC, na koridor východní Temže, později *Thames Gateway* (Temžská brána), jejímž praktickým vyústěním je mj. i areál pro olympijské hry v roce 2012. V letech 1998 a 1999 byl členem *Task Force* ustavené labouristickou vládou Tony Blaira a vedené architektem Richardem Rogersem, s výstupem v podobě věhlasné knihy *Towards an Urban Renaissance* (K znovuzrození měst) jako návodu na udržitelné prostorové uspořádání měst a městských regionů.

V roce 2003 Peter Hall navštívil na pozvání dr. Marka Weisse, předsedy *Global Urban Development*, také Prahu a proslovil zde na *Anglo-American College* přednášku vycházející z výstupů projektu ESPON na téma *The World's Urban Systems: A European Perspective* (Světové systémy měst z evropské perspektivy). Přednáška byla později publikována v internetovém časopise *Global Urban Development Magazine* (<http://www.globalurban.org/Issue1PIMag05/Hall%20article.htm>).

Žádný z Hallových textů se bohužel nedočkal českého překladu, s jedinou výjimkou výtahu z kapitoly knihy *Města budoucnosti* v *Urbanistické čítance* vydané Českou komorou architektů v roce 2003.

Karel Maier